

Katolička crkva kao nositelj očuvanja hrvatskog identiteta u državi New South Wales u Australiji

UDK: 282(944=163.42)
323.1(944=163.42)

Izvorni znanstveni rad/Refereed Research Paper

Rebeka Mesarić Žabčić, Institut za migracije i narodnosti

Sažetak

Budući da na početku 21. stoljeća australski Hrvati predstavljaju jednu od najvećih etničkih zajednica u Australiji, ciljevi priloга su istražiti u kojoj je mjeri i na kojoj razini hrvatski etnički identitet prepoznatljiv kroz povijesnu prizmu u hrvatskim etničkim zajednicama u New South Walesu, te istodobno utvrditi moguće sličnosti ili različitosti između starije i mlađe generacije australskih Hrvata. Predmet istraživanja su australski Hrvati i Katolička crkva kao značajna nositeljica očuvanja hrvatskoga identiteta u državi New South Wales u Australiji u prošlosti i sadašnjosti.

Također, nastojat će se istražiti i prikazati u kojoj je mjeri u različitim povijesnim razdobljima Katolička crkva, te kroz koje oblike društvene i kulturne aktivnosti, uspjela njegovati i sačuvati hrvatski etnički identitet kod starije i mlađe generacije australskih Hrvata.

Vremenski period je određen od početka doseljavanja Hrvata na područje New South Walesa do danas.

Istraživanje se bazira na dostupnoj hrvatskoj i anglosaksonskoj literaturi, razgovorima s predstavnicima i konzumentima Katoličke crkve na području države New South Wales 2003. i 2009. godine, predstavnicima mlađe i starije generacije hrvatskih iseljenika, analizi pitanja koja se odnose na Katoličku crkvu iz anketnog upitnika iz 2003. godine, dosadašnjim istraživanjima, analizi novinskih članaka, informacijama dobivenim iz Veleposlanstva Republike Hrvatske u Canberri, kao i na podacima prikupljenim putem interneta.

Ključne riječi: *Australija, dijaspora, hrvatski identitet, hrvatska inozemna pastva, iseljavanje, Katolička crkva*

Uvod

Razmjerno broju stanovnika Republika Hrvatska danas ima vjerojatno najveću dijasporu od svih europskih zemalja. Točan broj hrvatskih iseljenika u prekontinentalnim i europskim zemljama nije moguće utvrditi budući se u svim fazama iseljavanja nisu prikupljali podatci, ne poznaju ih niti statistike zemalja useljenja i još uvijek nema registra stanovništva koji je neophodan za demografe i sve one istraživače koji se bave problematikom hrvatskoga iseljeničtva. Hrvatski su doseljenici uglavnom bili registrirani po zemlji iseljenja, a to je u početcima iseljavanja bila Austro-Ugarska, Italija, Država SHS i kasnije Jugoslavija. Još je teže odrediti broj osoba hrvatskog podrijetla koje su rođene u stranim zemljama. Ipak, na temelju dostupnih podataka može se gotovo sa sigurnošću tvrditi da danas približno svaki treći Hrvat živi izvan matične domovine.

Čizmić, Sopta, Šakić 2005. godine procjenjuju da u Australiji živi gotovo 250 000 Hrvata i njihovih potomaka. O iseljavanju hrvatskoga stanovništva u proteklih stotinu i više godina iz svih krajeva Hrvatske, od čega najviše iz Dalmacije, s otoka, iz Dalmatinske zagore te iz gorskih i ravničarskih dijelova pisali su mnogi: Lupis 1913; Bičanić 1936; Mesarić Žabčić 2002; Šutalo 2004; Čizmić i Živić 2005. Konačnim migracijama u novu domovinu Hrvati su počeli formirati zajednice preko kojih su održavali veze i međusobne odnose s drugim hrvatskim doseljenicima u Australiji. Iseljavanja su u početcima bila selektivna po spolu i dobi, više je iseljavalo mlađe, radno i reprodukcijски najsposobnije stanovništvo. Pisani izvori svjedoče da su prvi hrvatski doseljenici koji su došli u Australiju prije 1890-ih godina bili uglavnom mladići, pojedinci ("single men"); povezivao ih je posao, zajednički rudnici, brodovi za ribolov i druga poslodavstva i zbog sigurnosti živjeli su blizu jedni drugima. Svakodnevnim druženjem na poslu i međusobnim pomaganjem razvijalo se prijateljstvo i kolegijalnost do razmjera kada su jedni drugima kumovali na vjenčanjima, nazočili na pogrebima, kumovali djeci na krštenjima itd. Istovremeno, prvi su hrvatski doseljenici ponekad prevaljivali goleme razdaljine s ciljem održavanja veza i upravo su ti prvi međusobni kontakti i obiteljska druženja vrlo značajna za hrvatske doseljenike jer će s vremenom postati uvertira za formiranje hrvatske zajednice i hrvatskih udruga. Od posebnog je značaja za hrvatske iseljenike od samih početaka doseljenja bila i Katolička crkva, koja je uz posjedovanje prostora kao mjesta okupljanja ujedno bila inicijator osnivanja značajnijih institucija i pokretač mnogih događaja u novoj domovini.

Hrvatska inozemna pastva

Opće je poznato kako Katolička crkva već više od sto godina izdaje posebne odredbe i zakone o pastoralnoj skrbi za sve one članove koji su se privremeno ili trajno iselili u druge zemlje, a još se nisu uključili u redovnu pastoralu mjesnih župa pa im je potrebno dušobrižništvo na materinskom jeziku. Radi koordinacije i pravilnog vođenja te specifične pastore u cijelome svijetu, u Vatikanu postoji posebno vijeće koje se službeno zove *Pontificium Consilium de Spirituali Migrantium atque Itinerantium Cura*, a Biskupska konferencija u svakoj zemlji ima posebno povjerenstvo za pastoralu migranata. U

Republici Hrvatskoj je to zajedničko Vijeće HBK i BKBiH za hrvatsku inozemnu pastvu, čije operativno tijelo, Ravnateljstvo dušobrižništva za Hrvate u inozemstvu, ima stalno sjedište u Zagrebu, Kaptol 1.

Hrvatsko dušobrižništvo u Australiji danas teče po općim propisima Crkve, jednako kao i pastoralna skrb za katoličke doseljenike iz drugih zemalja. Preko Ravnateljstva u Zagrebu u Australiju se šalju biskupijski i redovnički svećenici iz Hrvatske i BiH u pojedine tamošnje biskupije, koje ih imenuju za voditelje hrvatskih katoličkih misija ili centara, s time da se u svom radu moraju pridržavati općih propisa Crkve o inozemnoj pastvi i odredbi pojedinih biskupija.

Hrvatski svećenici i njihovi vjernici koji dolaze u Australiju iz Republike Hrvatske i Republike Bosne i Hercegovine, u vjerskom, nacionalnom i jezičnom smislu svoju katoličku vjeru mogu u organiziranom obliku izražavati u hrvatskim katoličkim misijama ili centrima, a vjernici koji žele mogu se priključiti i australskoj mjesnoj župi (Stanković, 2005:5-7).

Kardinal Franjo Kuharić u Uvodu u Zborniku Katolička crkva i Hrvati izvan domovine, od 9. 12. 1979., kaže: "Bio je neizbježiv zahtjev naše savjesti, naše vjere i ljubavi da s iseljenim Hrvatima polaze i hrvatski svećenici iz domovine i budu s njima i za njih, prijatelji i braća, utočište i zaštita. Okupljajući ih kao zajednicu vjernika i služeći im svojim svećeničkim služenjem, oni ujedno spašavaju i razvijaju u njima sve pozitivne vrijednosti vjerske i narodne baštine..."

S toplom zahvalnošću blagoslivljam sve one koji su svoj trud uložili i još ga uvijek ulažu u brizi za naše iseljenike: i one u prošlosti i ove u sadašnjosti; to su misionari svećenici, redovnice, pastoralni suradnici i socijalni radnici. Bilo bi nepravедno da svi ti djelatnici naše inozemne pastve u službi Hrvata izvan domovine budu zaboravljeni. Oni najbolje znaju kakve su sve teškoće u tom radu pretrpjeli. Nagrada im je svijest da su mnogoj svojoj braći činili dobro i još uvijek čine."

Hrvatska je pastva u čitavoj Australiji slična pastvi u Kanadi, kao i sastav hrvatskoga iseljeničkog korpusa koji se u većini doselio u Australiju nakon Drugoga svjetskog rata. U obje su zemlje, i u Australiji i u Kanadi, djelovali brojni politički emigranti koji desetljećima nisu smjeli dolaziti u Hrvatsku i kojima je tijekom toga vremenskog razdoblja jedino Crkva bila spona s rodnim zavičajem. Danas u Australiji djeluje 14 župa, po tri su u Sydneyu i Melbourneu, u kojima ima po pedesetak tisuća Hrvata, dok katoličku vjeru širi 16 hrvatskih svećenika. Od 1983. godine hrvatski su vjernici podigli šest velikih crkava s dvoranama, župnim domovima i učionicama za hrvatsku dopunsku školu. Značajno je spomenuti kako redovnice nisu samo katehistice i učiteljice, već su i socijalne radnice, a u brojnim emisijama hrvatskih radio-satova redovito sudjeluju i hrvatski svećenici ističući važnost veza s Republikom Hrvatskom.

Za očuvanje hrvatskoga etničkog identiteta, hrvatskog jezika i kulture hrvatske zajednice na području New South Walesa golema zasluga pripada i hrvatskim crkvama i hrvatskim misijama. Na području Sydneya djeluju: Hrvatski katolički centar sv. Nikola Tavelić - smješten u predgrađu St. John's Park, Hrvatski katolički centar sv. Ante u Summer Hillu i Hrvatski katolički centar Gospe Velikoga hrvatskog zavjeta u Blacktownu.

Na području države New South Wales ne smijemo umanjiti važnost djelovanja još dvaju katoličkih centara: HKC Wollongong i HKC New Castle.

Hrvatske katoličke misije

Hrvatske katoličke misije nastale su kao izraz duhovne brige Crkve za svoje iseljene članove – vjernike. Hrvatska Katolička crkva, koja je, kako prije tako i danas, nužna i od životne važnosti za hrvatske iseljenike jer daje, tj. osigurava prostor u kojem se okupljaju hrvatski doseljenici vjernici, radi na očuvanju hrvatskog etnosa, hrvatskog jezika te kulturnog i vjerskog identiteta na cijelom australskom kontinentu.

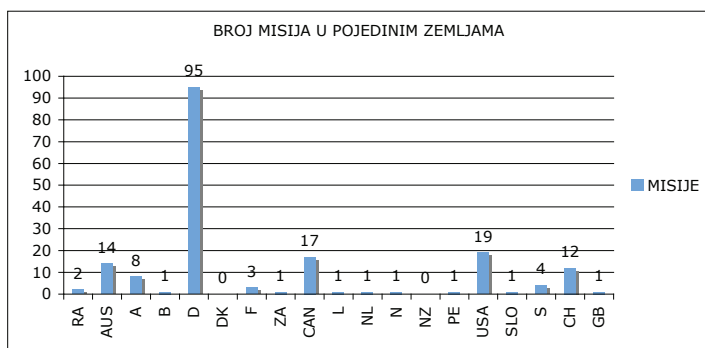
S vremenom, tijekom poznatih razdoblja doseljavanja na australski kontinent,¹ hrvatski katolički centri postali su nositeljima ne samo duhovnog života već i kulturnog i društvenog života iseljenih Hrvata o čemu svjedoče svojim životnim pričama mnogobrojni vjernici.

Hrvatski vjernici s područja Sydneya tijekom razgovora u veljači 2009. godine ističu kako je za njih osobito važna uloga hrvatskih katoličkih misija i centara jer katoličke misije djeluju kao centri okupljanja Hrvata i potiču razna događanja: religiozna, kulturna, društvena, humanitarna; održavaju povezanost sa zemljom podrijetla, zalažu se za očuvanje pozitivnog i nacionalnog duha iseljenog naroda i sl.

Dakle, uz prepoznatljivu duhovno-religioznu sferu, katolički centri ujedno su i organizatori raznih događanja; osobito kulturnih, humanitarnih itd., čime nastoje privući, zadržati i dati prostora za djelovanje i druženje mlađoj generaciji hrvatskih iseljenika.

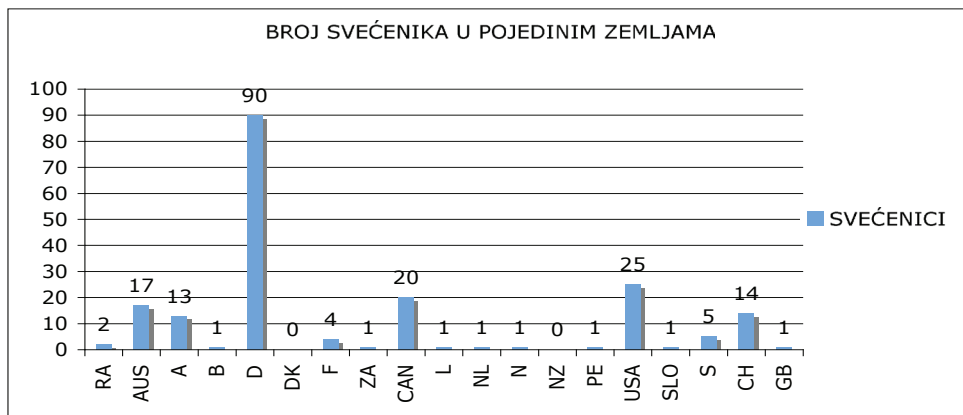
U ukupno sedamnaest europskih i prekooceanskih zemalja u kojima žive hrvatski iseljenici i njihovi potomci postoje i djeluju 183 hrvatske katoličke misije u kojima inozemnu pastvu vrši 199 hrvatskih svećenika (tablica 1. i 2.). Broj biskupskih i redovničkih svećenika u inozemnoj pastvi pokazuje tablica 4.

1. Broj misija u pojedinim zemljama (ukupno 182 + Čile), (RA=Argentina, ZA=Južnoafrička Republika)

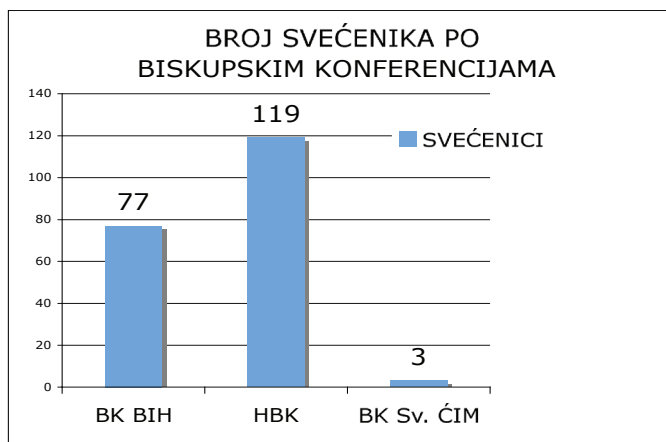

2. Broj svećenika u pojedinim zemljama (ukupno: 199)

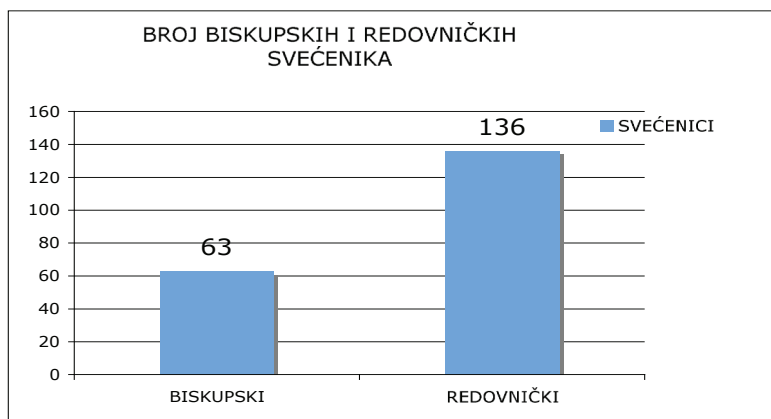
¹ Vidjeti više o razdobljima doseljavanja na australski kontinent u: Mesarić Žabčić, R. (2007) Hrvatska zajednica u Australiji: razvoj i obilježja, Zbornik radova 4. Hrvatskog geografskog kongresa, HGD, Zagreb, str. 253-270.

3. Broj svećenika po Biskupskim konferencijama

4. Broj biskupskih i redovničkih svećenika u inozemnoj pastvi

Izvor: podatci preuzeti od don Ante Kutleše

Povijest djelovanja Hrvatske Katoličke crkve u New South Walesu: kraći pregled

Prvi su Hrvati doselili na područje New South Walesa 1880-ih godina, dok se početci formiranja hrvatske zajednice mogu pratiti već od sredine 19. stoljeća (Tkalčević, 1999:7-30). Do 1918. godine doselila je prva veća skupina Hrvata s Korčule, kasnije iz Dalmacije, Hercegovine, Slavonije, Like.² Podatci o najstarijim vjernicima na području New South Walesa datiraju oko 1920-ih godina i to na području crkvene zajednice sv. Nikole Tavelića. Podacima o broju vjernika i detaljnijim djelatnostima crkvene zajednice za navedeno razdoblje ne raspolažemo, iako se smatra kako bi podatci bili od iznimne važnosti za istraživače.

Na području New South Walesa prvi hrvatski svećenik nakon Drugoga svjetskog rata bio je vlč. Ivan Mihalic, koji je kasnije premješten u Melbourne. Zamijenio ga je fra Osvald Toth, Hrvatima poznat pod imenom fra Rok Romac. On je ujedno i pokretač organiziranoga crkvenog djelovanja u hrvatskoj zajednici u Sydneyu. Njegovi nasljednici širili su katoličku vjeru u crkvi sv. Antuna u Summer Hillu, crkvi sv. Nikole Tavelića u St. Johns Parku i crkvi Gospe Velikoga hrvatskog zavjeta u Blacktownu. Hrvatski franjevci u Sydneyu uključeni su od samog početka u nastojanja zajednice za priznavanje hrvatskog jezika, u rad hrvatskih etničkih škola koje su osnivali i na kojima su godinama radili kao učitelji. U Hrvatskom katoličkom centru u Summer Hillu još uvijek djeluje hrvatska etnička škola, a 1981. godine osnovana je i Središnja hrvatska knjižnica.

Vrlo teško razdoblje za Hrvate u Australiji bile su 70-e godine prošloga stoljeća kada je UDBA i australska policija upadala u hrvatske kuće, najčešće nepravедno optužujući Hrvate za širenje različitih glasina i neistina. Veliku su ulogu tijekom tog razdoblja imali hrvatski svećenici koji su u mnogobrojnim situacijama intervenirali kod australske policije ne bi li dokazali nevinost pojedinih Hrvata.³

Mise su se u katoličkim centrima 1970-ih i početkom 1980-ih godine održavale 1-2 puta mjesečno, a tek od 1990-ih održavaju se svake subote i nedjelje.

Današnja je situacija u mnogočemu jednostavnija za hrvatske iseljenike vjernike. Danas hrvatski svećenici i njihovi vjernici koji dolaze u Australiju po općim propisima Crkve iz Republike Hrvatske i Republike Bosne i Hercegovine, u vjerskom, nacionalnom i jezičnom smislu svoju katoličku vjeru mogu u organiziranom obliku izražavati u hrvatskim katoličkim misijama ili centrima, a tko želi, može se priključiti i australskoj mjesnoj župi.

Mise i svi drugi sakramenti (krštenja, ispovijed, pričest, ženidba, vjeronauk, pokopi) obavljaju se na hrvatskom jeziku, što je osobito značajno za hrvatske iseljenike.

Tijekom razgovora (veljača 2009.) od sugovornika se saznaje kako svake godine Hrvati iz New South Walesa hodočaste u Wollongong u subotu prije Velike Gospe na

² Više o Hrvatskoj zajednici u Australiji vidjeti u: Tkalčević, M. (1999) *Povijest Hrvata u Australiji, Hrvatski svjetski kongres u Australiji*, Melbourne; Šutalo, I. (2004) *Croatians in Australia, Pioneers, Settlers and Their Descendants*, Wakefield Press, Kent Town, S. Australia; Škvorc, B. (2005) *Australski Hrvati, Mitovi i stvarnost*, Hrvatska matica iseljenika, Zagreb; Mesarić Žabčić, R. (2007) "Hrvatska zajednica u Australiji: razvoj i obilježja", *Zbornik radova 4. hrvatskog geografskog kongresa*, HGD, Zagreb, str. 253-270.

³ U navedenom razdoblju u New South Walesu je na vlasti Labour party.

okupljanje i zajedničko moljenje, čašćenje Boga i Blažene Djevice Marije. Wollongong hrvatskim iseljenicima služi kao mjesto gdje mogu izražavati svoje religiozne, kulturne i nacionalne osjećaje u novoj domovini.

Za vikende, a posebno za crkvene i državne blagdane svećenici organiziraju okupljanja vjernika uz misu, pjesmu, folklor i popularnu "roštiljadu" te svakako hvalevrijednim pokušajem zbližavanja mlađih i starijih članova hrvatske zajednice doprinose i rade na očuvanju hrvatskog identiteta, hrvatskog jezika i kulture u New South Walesu.

Ne smiju se zanemariti niti brojne emisije hrvatskih radio-satova u kojima redovito sudjeluju i svećenici kao promicatelji hrvatskoga nacionalnog identiteta, kulture i hrvatskog jezika.

Pastoralna struktura zajednice - primjer organizacije

Pastoralna vijeća oblikovana su najčešće od 7 odbora:

1. Izvršni odbor
2. Odbor za evangelizaciju
3. Liturgijski odbor
4. Odbor Caritasa
5. Financijski odbor
6. Odbor hrvatske katoličke mladeži
7. Radni odbor.

Svake godine organizira se Godišnji opći sabor zajednice.

Pastoralna vijeća kao svaki odbor podnose izvještaj vjernicima o svome radu.

U Pastoralnoj zajednici postoje i tzv. Živi krugovi:

Cenakul Gospinih pobožnika

Katolička karizmataska obnova

Klanjatelji Krvi Kristove

FRAMA = Franjevačka mladež

Kandidatura Franjevačkoga svjetovnog reda (FSR)

Vokalno-instrumentalni zbor mladih npr. "Anđeli čuvari", u Sv. Nikoli Taveliću

Ministranti

"Radosna zrela dob"

Poslužitelji riječi (čitači)

Crkveni zbor odraslih npr. "Zbor sv. Cecilije" u Sv. Nikoli Taveliću

Hrvatski katolički centri u New South Walesu.

Izdvojeni primjeri djelatnosti hrvatskih katoličkih centara u New South Walesu

U Sydneyu ima oko 60 000 Hrvata raznih generacija od kojih mnogi participiraju postojeće hrvatske katoličke centre izgrađene tijekom 1980-ih godina. To su:

Hrvatski katolički centar i crkva sv. Nikole Tavelića u St. Johans Parku

Crkva i pastoralni centar Gospe Velikoga hrvatskog zavjeta u Blacktownu

---

Hrvatski katolički centar Summer Hill (Sv. Ante Padovanski)
Hrvatski katolički centar Wollongong
Hrvatski katolički centar Newcastle.

Katolička crkva u New South Walesu promicatelj je prije svega hrvatskih nacionalnih interesa, jer je tijekom svih razdoblja iseljavanja Hrvata u New South Wales i u Australiju ukazivala na važnost očuvanja hrvatskoga nacionalnog identiteta, hrvatskog jezika i kulture i kasnije stvaranja hrvatske države.

U New South Walesu osobito su značajna okupljanja vjernika za Božić, Uskrs, Veliku Gospu, npr. prethodno spomenuto, od samih sugovornika tijekom razgovora, hodočašće o blagdanu Velike Gospe 15. kolovoza u hrvatsku crkvu Fig-tree u Wollongong, gdje hodočaste vjernici iz New South Walesa, kao i piknik nedjeljom. Caritas u Crkvi pak s druge strane pokazuje značajno zajedništvo hrvatske zajednice u New South Walesu⁴. Ujedno je i najbolji pokazatelj emotivne sfere pojedinaca i prilika za mnoge hrvatske vjernike u iskazivanju nacionalnog identiteta i humanosti.

U crkvama i drugim crkvenim prostorima na području New South Walesa odvija se vrlo živ i suvremen pastoralni rad. Gotovo je nemoguće pobrojati sve aktivnosti pojedinih svećenika. Primjećuje se kako je svaka od tih zajednica zapravo velika župa, u kojoj se odvija dušebrižnički rad na svim područjima pastorala, npr. slavljenje svetih misa i svih sakramenata (krštenja, prve pričesti, krizme, vjenčanja), božićne i uskršnje ispovijedi, kateheze (djece, odraslih, zaručnika, roditelja), posjeti bolesnicima i sprovodi.

Održavaju se i tzv. "biblijske tribine" i biblijske grupe, postoje molitvene skupine, propovijedi i duhovne obnove, hodočašća i velika godišnja slavlja (već spomenuto hodočašće za blagdan Velike Gospe u hrvatsku crkvu Fig-Tree u Wollongong).

Posebno treba istaknuti i naglasiti da je fra Gracijan Biršić s mr. sc. Lukom Budakom i drugim profesorima osnovao katedru hrvatskoga jezika i kulture na Sveučilištu Macquarie u Sydneyu, što je ujedno i povod da se svake godine u hrvatskoj Crkvi slavi "Dan hrvatskoga jezika".

Istodobno, smatra se kako su redovita vježbanja i nastupi svih crkvenih zborova važni za očuvanje hrvatskoga jezika, hrvatske pjesme i nacionalnog identiteta među mlađim i starijim vjernicima!

Od ostalih djelatnosti hrvatskih katoličkih centara potrebno je spomenuti tzv. financijske odbore i radne odbore koji najvećim dijelom koordiniraju dogovaranje i organiziranje piknika, Caritasov odbor organizira posjete bolesnicima u zajednici (svakodnevno članovi Caritasa pomažu u hranjenju nemoćnih, npr. u njegovalištu blaženog Alojzija Stepinca), Odbor mladih koji tradicionalno sudjeluje na Svjetskom danu mladih i susretu sa Svetim Ocem.

Sugovornici s područja New South Walesa tijekom razgovora (veljača 2009.) naglašavaju da danas hrvatski katolički centri služe i za mnogobrojne kulturne potrebe

---

⁴ U brojnim prigodama katolički centri skupljaju novčanu i materijalnu pomoć za potrebe Domovine Hrvatske.

hrvatskim iseljenicima u New South Walesu (npr. Hrvatski katolički centar u Fig-Treeu služi Hrvatima prvenstveno za religiozna, ali i za društvena, športska i zabavna druženja, pa se tako unutar Hrvatskog katoličkog centra održava i škola hrvatskog jezika i vjeronauka za djecu; dvoranu Centra koristi hrvatska folklorna skupina za uvježbavanje djece hrvatskim plesovima. Hrvatski iseljenici iz Wollongonga svake se srijede i petka okupljaju u Centru zbog druženja i razgovora, igranja boća, biljara, kartanja itd. Ovaj primjer pokazuje važnost prostora koji osigurava Crkva, a u kojem se zbog veličine i postojeće infrastrukture odvijaju različite aktivnosti i druženja.

Ili primjer Hrvatskoga katoličkog centra u Newcastleu, gdje se uz vjerske održavaju kulturne i društvene aktivnosti, zabave uz pjesmu, dobru kuhinju, ples i nastupi folklorne grupe; održavaju se i sastanci različitih grupa: npr. sastanci uprave nogometaša Croatia Newcastle, osobe starije dobi održavaju dva puta tjedno druženje, bingo, ručak, obiteljska druženja manjih grupa vjernika, ili se pak organizira uobičajena zakuska iza sprovoda, proslava rođendana i sl.

Izdvojeni primjeri suvremene djelatnosti hrvatskih katoličkih centara u New South Walesu dokazuju prije svega značaj djelovanja i važnost inozemne pastve u očuvanju hrvatskoga identiteta, hrvatske kulture i jezika na prostoru New South Walesa za cjelokupan hrvatski iseljenički korpus. Istodobno, važnost veličine prostora i infrastrukture koji nudi Crkva hrvatskim iseljenicima za različite potrebe svih interesnih grupa od osobitog je značaja za sve generacije iseljenih Hrvata kao i pomoć, mir i utjeha u najtežim životnim situacijama i trenutcima.

Hrvatski katolički centri na području New South Walesa uz svoj pastoralni rad služe Hrvatima, kako sami ističu, kao mjesto gdje mogu izražavati i svoje religiozne, kulturne, društvene i nacionalne osjećaje. Osobito je značajno djelovanje mlađe generacije vjernika u hrvatskim katoličkim centrima na području New South Walesa jer bi upravo one trebale postati "čuvari" i pronositelji hrvatskoga nacionalnog identiteta, hrvatskog jezika i kulture budućim generacijama hrvatskih iseljenika.

Zanimljivi su i rezultati istraživanja provedenog 2003. godine u New South Walesu na uzorku od 75 osoba mlađe dobi. Od ukupno 100% ispitanika, 82% osoba mlađe dobi odlazi u hrvatsku Crkvu do jednom tjedno, što je i te kako pohvalno.

Isto tako, mlađe generacije hrvatskih iseljenika uključuju se i u različite djelatnosti hrvatskih organizacija na području New South Walesa, 97% ispitanika od ukupno 100% uključeno je u rad neke hrvatske udruge, kluba, Crkve.

Nadalje, osobe mlađe dobi organiziraju se prema mjestu/području podrijetla roditelja, povezuju se putem Crkve, zborova, folklornih sekcija, športa; organiziraju roštiljade, zajedničke izlete, proslave australskih i hrvatskih blagdana i sl.

Nose majice s natpisom "Proud to be Croat" te ističu različite lokalne ili regionalne simbole i oznake koje ih povezuju s Hrvatskom, iz čega se može zaključiti kako je mlađa generacija australskih Hrvata⁵ nacionalno osviještena i da im je važna identifikacija s Hrvatskom kao drugom domovinom.

⁵ Zaključak se odnosi samo na osobe mlađe dobi obuhvaćene uzorkom iz ankete iz 2003. godine.

Zaključne napomene

U prilog očuvanju hrvatskoga nacionalnog identiteta u New South Walesu u Australiji naglašava se i stavlja utjecaj i na hrvatske katoličke crkve, odnosno katoličke misije. Praksa je pokazala kako je djelovanje i važnost Crkve za hrvatsku zajednicu u Australiji neprocjenjiva. Koliko je zapravo Crkva pomogla u rješavanju problematike hrvatskog iseljništva, u svim elementima njegova praktičnog ostvarivanja i djelovanja, pitanje je na koje nitko do sada nije odgovorio na način kojim bi se zadovoljili znanstveni kriteriji, odnosno oko kojeg bi se postigao konsenzus među istraživačima različitih humanističkih i društvenih disciplina. Činjenica da postoje razna tumačenja zasnovana na tzv. usmenoj predaji među hrvatskim iseljništvom daje za pravo i bez pretjerivanja upućuje na zaključak kako će biti potrebno, zbog mogućih nesporazuma, to pitanje ponovno dodirnuti i istražiti kroz različite znanstvene discipline.

Nacionalni se identitet u New South Walesu prepoznaje kroz različite aktivnosti institucionalnih, ali i neinstitucionalnih oblika nacionalnog zajedništva i kao najvažnije, kroz pojačan interes potomaka hrvatskih iseljenika koji nacionalni identitet smatraju važnim u razumijevanju svoga vlastitog identiteta. Nacionalne markere poput jezika, religije, običaja i kulture hrvatski katolički centri na području New South Walesa njegovali su kod mlađe i starije generacije hrvatskih iseljenika s ciljem očuvanja ljubavi, povezanosti i privrženosti matičnoj domovini. Pripadnost "grupi" hrvatski iseljenici izabiru kao identifikaciju koja nacionalnom identitetu, kulturi i jeziku osigurava trajnost i povijest.

Očuvanje hrvatskoga nacionalnog identiteta, kulture i jezika putem hrvatskih katoličkih centara na području New South Walesa može poslužiti kao snažna poluga u transnacionalnom povezivanju i širem otvaranju Republike Hrvatske svijetu.

Gubitak hrvatskoga jezika među novim naraštajima Hrvata u Australiji je najopasniji fenomen, jer integraciju pretvara u asimilaciju, a asimilaciju u otuđenje. Ipak, Katolička crkva je kao i Hrvati i potomci Hrvata u Australiji dokazala da se kroz mnoge godine uspješno održava povezanost s zemljom podrijetla te da su različita okupljanja u postojećim hrvatskim crkvama i te kako važna za budućnost hrvatske zajednice kao i za očuvanje nacionalnog identiteta, kulture i jezika u New South Walesu.

Literatura

Budak, Luka (1988). *The Conditions of Croatians, in The Australian People: an Encyclopedia of the Nation, its People and their Origins*, ed. J. Jupp, Angus and Robertson, North Ryde, New South Wales.

Čizmić, Ivan i Živić, Dražen (2005). Vanjske migracije stanovništva Hrvatske-kritički osvrt, u: *Stanovništvo Hrvatske-dosadašnji razvoj i perspektive*. Zagreb: Institut društvenih znanosti "Ivo Pilar".

Drapač, Vesna (2001). Croatian Australians Today, u: James Jupp, ur.: *The Australian People, The encyclopedia of the nations, its people and their origins*. London and Melbourne: Cambridge University Press, str. 246-249.

Mesarić Žabčić, Rebeka (2007). Hrvatska zajednica u Australiji: razvoj i obilježja.

- Zbornik radova 4. Hrvatskog geografskog kongresa*. Zagreb: HGD, str. 253-270.
- Stanković, Vladimir, ur.** (1980). *Katolička crkva i Hrvati izvan domovine*. Zagreb: Kršćanska sadašnjost.
- Stanković, Vladimir** (2005). Pastoralna skrb za Hrvate katolike u Australiji. U *Izbliza, Hrvati u Australiji*. Zagreb: Hrvatska matica iseljenika.
- Škvorc, Boris** (2002). Ishodišta raslojavanja australske hrvatske zajednice. U *Hrvatski iseljenički zbornik 2003*: ur. V. Kukavica. Zagreb: Hrvatska matica iseljenika, str. 139-152.
- Škvorc, Boris** (2005). *Australski Hrvati, Mitovi i stvarnost*. Zagreb: Hrvatska matica iseljenika.
- Šutalo, Ilija** (2004). *Croatians in Australia, Pioneers, Settlers and Their Descendants*. Kent Town, South Australia: Wakefield Press.
- Tkalčević, Mato** (1999). *Povijest Hrvata u Australiji*. Melbourne: Hrvatski svjetski kongres u Australiji.
- http://hkc.n.tavelic.tripod.com/ostali_centri1.htm, od 1. 6. 2009.
- <http://www.hkc.com.au/index.php?r=394&t=397&c=405>, od 1. 6. 2009.
- <http://www.hkc.com.au/index.php?r=377&t=385&c=386>, od 1. 6. 2009.
- <http://www.hkc.com.au/>, od 1. 6. 2009.

The role of the Catholic Church in preservation of Croatian identity in New South Wales, Australia

Summary

At the beginning of the 21st century Australian Croats are one of the largest ethnic communities in Australia. During different historical periods of the Catholic Church through the many forms of social and cultural activities, and managed to still manages to nurture and preserve Croatian ethnic identity, culture and the Croatian language in the older and younger generations of Australian Croats. The importance of the size of the space and infrastructure for various purposes, primarily for religious, but also for social, sporting and fun gatherings that the Church offers to all interest and age group of Croatian immigrants of particular importance for all generations of emigrants. Particular merit in the preservation of Croatian identity belongs to the priests and nuns who are the vast majority of their time available for displaced Croats living in all times and situations. Interesting and analyzed the results of research conducted 2003 in New South Wales on a sample of 75 persons younger age. Of the total of 100% respondents, 82% of people under the age goes up to the Croatian church once a week, which is indeed commendable and proves that the younger generations of Australian Croats interested in the activities offered by Croatian Catholic Center. Also, survey results showed that the younger generation of Croatian immigrants in various sectors including Croatian organizations in New South Wales, 97% of respondents from a total of 100% included in the work of a Croatian association, club or church. This fact encourages the older members of the Croatian community and Croats in the homeland, because although most of the younger Australian Croats assimilated in the Australian multicultural society and a small chance that the younger generations of Australian Croats in multiple permanent return to Croatia, an indication of interest and the preservation of Croatian identity, culture, and the Croatian language in young Australian Croats are in the future in the area of New South Wales.

Should not be reduced or maintaining a successful relationship with the Catholic Church with the country of origin through the many years and many of the rallies, events of different nature, etc. emigrants in existing Croatian Catholic Centers, which are very much important for the union, and thus for the future of the Croatian community, especially for the preservation of Croatian national identity, culture, and the Croatian language in New South Wales.

Key words: *Australia, diaspora, Croatian identity, Croatian parish communities abroad, emigration, Catholic Church, New South Wales*